

“Mời ghé thăm Lạc Sỹ quê em. Nâng chén rượu chung vui Tết Độc lập. Con đường đưa ngô lúa đầy nương. Để ấm no về với bản Mường...” - câu lăm rẻo rất của cô son nữ Mường tuổi trắng tròn khiến con đường từ trung tâm huyện Yên Thủy (Hòa Bình) về xã Lạc Sỹ như gần lại. Sơn nữ bảo, ở quê cô tất cả người già, trẻ, gái, trai đều thuộc lòng lời lăm này bởi nó được ra đời vào dịp vui đón Tết Độc lập đầu tiên và từ đó cứ vào dịp mừng 2/9, người Mường trong các bản lại mở hội tung bùng để cùng hòa ngân trong nồng say tình đất, tình người.

Đáng yêu ngày Tết Độc lập

■ NGUYỄN HÒA MINH

XA XÔI MẤY VẪN NHỚ TẾT ĐỘC LẬP

“Với người Mường giữa đại ngàn Lạc Sỹ này thì ngày tết Độc lập - tết Nước (mồng 2 tháng 9) đã trở thành nét văn hóa tâm linh từ nhiều thế hệ. Ngày trước, cả bản thường ăn tết Nước thâu đêm đến sáng suốt mấy ngày liền. Phụ nữ thì lo làm men lá, ủ rượu cần, người khéo tay thì lo làm hương Tết (hương được làm từ sáp ong, nén đất và than cây vừng) còn đàn ông thì dẫn cây, dựng cổng chào, treo cờ đỏ sao vàng. Ngày mồng 1 tháng 9 nhà nào cũng làm cỗ cúng. Chiều mồng 1, cỗ cúng được dâng lên bàn thờ với xôi gà, hồ mọc... Sáng mồng 2, bản làng vui trẩy hội, người già, con trẻ cùng đổ về trung tâm dự mít tinh mừng ngày Độc lập. Sau đó mọi người đi thăm hỏi nhau, con cháu, dâu rể đi chúc sức khỏe ông bà, cha mẹ. Những vò rượu cần nồng say men lá được mở ra đãi khách và câu lăm câu xuôi cất lên vang vọng cho tới tận canh khuya... Mấy chục năm rồi, dù nhiều thủ tục đã được giảm bớt theo hướng tiết kiệm nhưng không khí đón tết Độc lập của người Mường vẫn vậy...” - bên vò rượu cần đã vui gần nửa, già Bùi Văn Tường - Trưởng bản

Thấu khe khà khoe về phong tục đón tết Độc lập ở quê mình.

Chúng tôi có mặt ở Bản Thầu ngay từ những ngày cuối tháng 8 và rất ngạc nhiên bởi các khâu chuẩn bị đón ngày tết Độc lập của đồng bào Mường không kém gì ngày Tết Nguyên đán hàng năm. Trong chuồng nhà ai cũng có sẵn một chú lợn, chục con gà thịt và đàn vịt béo tròn. Theo phong tục ở đây thì nhà nào ít người sẽ ăn đựng lợn với nhà hàng xóm. Không tổ chức ăn uống linh đình, dài ngày như trước đây, nên đúng đêm mừng 1/9 các nhà mới thịt lợn. Không khí rộn rã, vui vẻ, náo nức như đêm Giao thừa đón năm mới. Sáng 2/9, nhà nhà đều làm mâm cỗ cúng, mời tổ tiên về ăn tết Độc lập, chia vui cùng con

cháu. Con gái đi làm dâu thì sáng ngày này "mang phần" (mang quà, thường là đôi gà hoặc vịt, gạo nếp, bánh, trái...) về thăm bố mẹ đẻ.

Mặc dù đã 94 tuổi nhưng cụ Bùi Văn Tuyên vẫn bảo năm nay sẽ chống gậy đi khắp bản để uống rượu mừng tết Độc lập cùng con cháu. Cụ vừa vui, vừa xúc động khi kể về những ngày tết Độc lập trước đây. Lúc đó bản Thấu và mảnh đất Lạc Sỹ này còn nghèo, phương tiện đi lại khó khăn, đường xá gập ghềnh, điện và các phương tiện thông tin đại chúng đều thiếu thốn nên ngày hội của bà con chỉ bó hẹp trong phạm vi xã, bản. Giờ đây, đường giao thông được mở rộng, ô tô và điện của Nhà nước đã về đến tận bản, nhờ ti vi, điện thoại mà người Mường ở Bản Thấu có thể nghe, có thể

Độc lập bởi nó không chỉ đánh dấu một mốc quan trọng trong lịch sử dân tộc mà còn là ngày Tết truyền thống của quê hương, ngày đoàn tụ, sum vầy của dòng họ, gia đình...".

MỠI NĂM MỘT NGÀY TRẢY HỘI

Hãy một lần ngược ngàn Lạc Sỹ vào dịp Quốc khánh để được sống trong không khí lễ hội cùng đồng bào Mường nơi đây, bạn sẽ có thêm những cảm nhận sâu sắc về tinh làng nghĩa xóm, niềm tự hào về quê hương dân tộc. Ngày tết Độc lập, trẻ con sẽ được mặc quần áo mới thỏa sức vui chơi những trò dân gian như: lò cò, đánh mông, kéo co... Đặc biệt, thanh niên là lực lượng vui sướng, hào hứng nhất bởi họ được nghỉ ngơi, thỏa sức vui chơi, ca hát. Các thiếu nữ duyên dáng trong trang phục

đầu được chính quyền xã Lạc Sỹ phát động và đã được các bản Mường hưởng ứng nhiệt tình. Từ ngày ấy, cứ vào dịp tết Độc lập, thanh niên ở các bản trên núi cao lại kéo nhau về trung tâm xã xem cờ, thổi khèn, múa hát với nhau, nhận nhau là anh em, rủ nhau đi tâm tình thâu đêm, đến sáng thì chia tay, hẹn nhau ngày này năm sau gặp lại. Không biết ai đó đã đặt tên cho ngày hội này là Tết Độc lập mà đồng bào Mường cũng như các dân tộc khác cùng gọi theo cho đến nay. Cũng giống như ở các vùng miền khác, mỗi dịp lễ hội bao giờ người Mường cũng đem rượu để đãi khách bởi "Hội tan không say không phải là bạn tốt. Mồi rượu không uống là không thật lòng với nhau". Vậy nhưng, duy chỉ có vào dịp tết Độc lập, người Mường không cho phép ai say rượu. Lý giải về điều này, già Bùi Văn Tường bảo: "Tết Độc lập là Tết cờ đỏ sao vàng. Khắp nơi trong bản, trong xã hôm đó đều đỏ rực màu cờ, đẹp lắm. Ngồi dưới cái cờ đỏ cũng như ngồi dưới bàn thờ ngày Tết nhà mình có dán giấy đỏ. Không bảo nhưng ai cũng biết là phải tuyệt đối không được làm điều gì xấu, không được say rượu để mất bạn...".

Với phong trào "Xây dựng đời sống văn hoá ở khu dân cư", những năm gần đây, đồng bào Mường ở Lạc Sỹ ăn tết Độc lập tiết kiệm, gọn nhẹ hơn trước. Và đặc biệt, dịp tết Độc lập năm 2013 này còn được bà con đón đợi bởi nó là một dấu mốc quan trọng để đánh giá phong trào thi đua lao động sản xuất; xây dựng gia đình, bản làng văn hoá... để hướng đến các tiêu chí Nông thôn mới. Chúng tôi về với non ngàn Lạc Sỹ khi tết Độc lập đang đến rất gần để cảm nhận không khí rộn ràng, thiêng liêng của bản Mường đang chuẩn bị đón người thân ở xa về ăn Tết.

thấy người dân cả nước ăn tết Độc lập ra sao, ở Quảng trường Ba Đình người ta mít tinh, duyệt binh như thế nào...? Mỗi vùng đất, mỗi dân tộc đều có cách thức đón tết Độc lập riêng, nhưng tất cả đều ý nghĩa, thiêng liêng, náo nức và vui tươi lắm! Cụ Tuyên thường nhắc nhở cháu con rằng: "Dù đi đâu, ở đâu, làm gì cũng không được quên ngày tết

dân tộc Mường truyền thống. Tiếng hát của các cô ngân nga, hoà quyện cùng âm thanh vang vọng núi rừng của công, chiêng làm mê đắm lòng người..."

Theo những người già ở bản Thấu thì khoảng cuối những năm 60 của thế kỷ trước, vào ngày 1/9, phong trào treo thật nhiều cờ đỏ mừng Quốc khánh bắt